



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Indráčkem v právní věci žalobkyně **R. O.**, zastoupené JUDr. Alešem Vídenským, advokátem se sídlem Ostrava-Moravská Ostrava, Sokolská třída 22, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení** se sídlem Praha 5, Křížová 25, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6.1.2015, o zamítnutí námitek a potvrzení rozhodnutí ze dne 12.7.2012 , o **přepłatku na starobním a vdovském důchodu**,

t a k t o :

- I. Žaloba **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

Rozhodnutím ze dne 6.1.2015 č.j. X žalovaná zamítla námitky žalobkyně a potvrdila své rozhodnutí ze dne o rozhodnutí ze dne 12.7.2012 č.j. X. Tímto rozhodnutím uložila žalobkyni povinnost vrátit přeplatek na starobním a vdovském důchodu pro A. K., nar. X,

zemřelou X za dobu od 18.7.2007 do 17.6.2012 ve výši 640.749,- Kč podle ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., v platném znění. Své rozhodnutí žalovaná odůvodnila tím, že žalobkyně jakožto zvláštní příjemce starobního a vdovského důchodu své zemřelé matky A. K. nesplnila oznamovací povinnost v tom, že neoznámila její úmrtí a starobní a vdovský důchod jí byl vyplácen k jejím rukám

neoprávněně za období od 18.8.2000 do 17.6.2012 v celkové výši 1.455.071,- Kč. Žalobkyni byla následně uložena povinnost vrátit přeplatek za dobu od 18.7.2007 do 17.6.2012 se zřetelem k ust. § 118a odst. 3 citovaného zákona.

Žalobkyně proti uvedenému rozhodnutí podala včasnou žalobu, ve které namítala, že byla krácena na svých procesních právech tím, že nebyla vyrozuměna o zahájení řízení ve věci přeplatku na důchodu a neměla možnost se vyjádřit k podkladům pro rozhodnutí. O tom, že řízení bylo zahájeno, se dozvěděla až doručením prvostupňového rozhodnutí. Dále namítala, že nevěděla o existenci odborného vyjádření z oboru ručního písma a že v rámci podaných námitek uvedla, že po smrti své matky žádné výběry neučinila. Dle žalobkyně žalovaná nemá najisto postaveno, že platby skutečně dostávala. Případné podpisy ohledně přijetí důchodu musí být falzem a zmínila se o možnosti vypracovat znalecký posudek z oboru ručního písma. Bylo proti ní zahájeno usnesením Policie České republiky trestní stíhání, byla podána obžaloba, ohledně které probíhá řízení u Okresního soudu v Ostravě. Hlavní líčení v této věci bylo odročeno za účelem vypracování znaleckého posudku z oboru ručního písma a z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie. Z těchto důvodů navrhovala, aby napadené rozhodnutí žalované bylo zrušeno.

Žalovaná navrhlá zamítnutí žaloby žalobkyně jako nedůvodné.

Krajský soud provedl důkaz napadeným rozhodnutím žalované ze dne 6.1.2015 č.j. X, připojeným dávkovým spisem zemřelé A. K. č. X, výsledkem žalobkyně a poté dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Při řízení o žalobě žalobkyně vycházel krajský soud z ust. § 65 a násl. s.ř.s. a ze skutkového a právního stavu, který tu byl dán v době vydání rozhodnutí žalované (ust. § 75 s.ř.s.).

Z hlediska skutkových zjištění vyplývajících z dávkového spisu A. K. vzal v daném případě krajský soud za prokázáno, že žalobkyně jí byla Úřadem Městského obvodu Poruba, odborem sociální péče a zdravotnictví rozhodnutím ze dne 2.7.1999 ustanovena zvláštním příjemcem jejího starobního a vdovského důchodu. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 27.7.1999. Z úmrtního listu vystaveného dne 24.5.2012 Úřadem Městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz krajský soud zjistil, že A. K. zemřela dne X. Součástí dávkového spisu jsou fotokopie výplatních dokladů, na nichž jako důchodce je uvedeno jméno K. A. a jako zákonný zástupce – zvláštní příjemce V. R. Výplatní doklady jsou v dávkovém spise ve fotokopiích založeny za období let 2008, 2011 a leden až květen 2012. Podle interního záznamu žalované bylo kontrolou zjištěno úmrtí A. K. s tím, že výplata jejího důchodu je nadále prováděna a že žalované nebyl doručen úmrtní list. Šetřením bylo zjištěno, že od 18.8.1999 byla výplata starobního a vdovského důchodu zaříděna k rukám příjemkyně – dcery R. V. r.č. X na adresu O. 9, H. 801/7. R. V. v roce 1999 provdáním změnila jméno na O. R. a pod svým r.č. pobírala na adrese H. 757/119, O. 12 starobní a vdovský důchod. Výplata důchodu pod r.č. X byla zastavena od 18.6.2012. Za období od 18.8.2000 do 17.6.2012 vznikl přeplatek ve výši 1.455.071,- Kč. Dávkový spis obsahuje oznámení žalované Policií České republiky o skutečnostech nasvědčujících spáchání trestného činu ze dne 9.8.2012, obžalobu na obviněnou R. O. ze dne 24.7.2014 a vyrozměnění žalované, jakožto poškozené o hlavním líčení konaném dne 3.9.2014 u Okresního soudu v Ostravě. Dne 12.7.2012 vydala žalovaná rozhodnutí o povinnosti žalobkyně vrátit shora uvedený přeplatek proti, kterému podala prostřednictvím svého právního zástupce

námítky, o kterých žalovaná rozhodla žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 6.1.2015.

Z účastnické výpovědi žalobkyně krajský soud zjistil, že po úmrtí své matky 1.8.2000 vyřizovala veškeré potřebné záležitosti včetně dědického řízení. K dotazu, zda po úmrtí matky oznámila tuto skutečnost žalované, jakožto plátcí starobního a vdovského důchodu zemřelé odpověděla, že ano. Byla tehdy na pracovišti žalované v Ostravě, neví, zda dotyčné pracovníci předávala úmrtní list matky a žádný doklad či záznam o tomto jednání k dispozici nemá. Na detaily si pro odstup času nemůže pamatovat. Nemá tedy k dispozici žádný důkaz, že na pracovišti žalované v Ostravě tehdy byla. Písemnou formou žalované úmrtí matky neoznamovala.

Dle ustanovení § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popř. náhradu nesprávně vyplacené částky.

Podle ust. § 50 odst. 1 téhož zákona oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění je povinen písemně ohlásit plátcí dávky do 8 dnů skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu nebo poskytování.

Podle ust. § 85a odst. 1 citovaného zákona v řízení ve věcech důchodového pojištění se nepoužije ustanovení správního řádu o vyjádření účastníka k podkladům rozhodnutí; zahájení řízení z moci úřední se účastníkům zpravidla neoznamuje.

V projednávané věci nebylo mezi účastníky sporu o tom, že žalobkyně byla rozhodnutím Úřadu Městského obvodu Poruba, odborem sociální péče a zdravotnictví ze dne 2.7.1999 ustanovena zvláštní příjemkyní starobního, vdovského důchodu své matky A. K., která zemřela dne X. Jako zvláštní příjemce starobního a vdovského důchodu své matky měla tedy žalobkyně oznamovací povinnost danou jí shora citovaným ust. § 50 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. v platném znění. O této povinnosti byla opakovaně poučena v rozhodnutích žalované týkajících se výplaty důchodů, tedy že jako příjemce dávky je povinna ohlásit do 8 dnů veškeré změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu. Poučení na těchto rozhodnutích, která jsou rovněž součástí dávkového spisu obsahují i informaci, že nebude-li tato ohlašovací povinnost splněna, je žalobkyně jako zvláštní příjemce důchodů své matky povinna vrátit neprávem vyplácenou částku ode dne, kdy nenáležela nebo náležela v nižší částce.

Spornou otázkou mezi účastníky bylo, zda žalovaná oprávněně uložila žalobkyni povinnost vrácení vyčísleného přeplatku na starobním a vdovském důchodu její matky z hlediska ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. Toto zákonné ustanovení opravňuje žalovanou požadovat vrácení, popř. náhradu nesprávně vyplacené částky důchodu za předpokladu splnění některých ze tří alternativních podmínek v tomto ustanovení uvedených. Jednou z těchto podmínek je, že příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost. Tato situace nastala v případě žalobkyně, která v průběhu řízení nebyla schopna prokázat, že splnila zákonem jí danou povinnost, tj. oznámit úmrtí matky dne X. Dávkový spis v tomto směru obsahuje toliko záznam, že žalované úmrtí oznámeno žádným způsobem nebylo a

že v důsledku toho vznikl na starobním a vdovském důchodu zemřelé vyčíslený přeplatek. Jinými slovy žalobkyně neprokázala, že splnila povinnost uloženou jí ve shora citovaném ust. § 50 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. Za této situace je žalovaná oprávněna po ní požadovat přeplatek na předmětných důchodech, ovšem toliko ve výši omezené ust. § 118a odst. 3 téhož zákona, podle kterého nárok na vrácení, popř. náhradu částek vyplacených neprávem nebo vyšší než náležely, zaniká uplynutím 5 let ode dne vyplacení dávky. Na tomto závěru nic nemůže změnit skutečnost, že vůči žalobkyni bylo zahájeno trestní stíhání a že v současné době je projednávána u Okresního soudu v Ostravě obžaloba, resp. že v rámci tohoto trestního řízení bylo nařízeno vypracování znaleckého posudku z oboru písmoznalectví, který má posoudit, zda podpisy na výplatních dokladech důchodu jsou podpisy žalobkyně či nikoliv. Krajský soud k tomu na okraj poznamenává, že pokud by skutečně bylo prokázáno, že částky důchodů přebírala jiná osoba než ona, může se za této situace zaplacení poskytnutých splátek žalované domáhat z titulu bezdůvodného obohacení (§ 2991 a násl. zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník).

Za nedůvodné považuje krajský soud i žalobní námitky spočívající v údajném porušení správního řádu žalovanou v tom, že žalobkyně nebyla informována o zahájení řízení, či že jí nebyla dána možnost se vyjádřit k podkladům pro vydání rozhodnutí. Tyto povinnosti žalovaná vzhledem ke shora citovanému ust. § 85a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. neměla, neboť se jedná o ustanovení zvláštního zákona, jehož aplikace má přednost před správním řádem, jakožto zákonem obecným.

Ze shora uvedených důvodů krajský soud dovodil, že žalovaná nepochybila, když napadeným rozhodnutím zavázala žalobkyni k vrácení přeplatku na starobním a vdovském důchodu.

Po provedeném řízení a dokazování soud žalobu zamítl, neboť ji neshledal důvodnou (§ 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního). Nevyhověl přitom návrhu žalobkyně, aby bylo vyčkáno výsledku trestního řízení vedeného u Okresního soudu v Ostravě, neboť povinnost žalobkyně vrátit přeplatek na důchodech je daná ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. v platném znění nezávisle na výsledku tohoto trestního řízení.

Žádnému z účastníků soud nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně neměla ve věci úspěch a procesně úspěšná žalovaná nemá právo na náhradu ze zákona (§ 60 odst. 1 a 2 s.r.s. a § 118d zák. č. 582/1991 Sb.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě dvou týdnů po doručení

rozhodnutí, písemně ve dvojím vyhotovení. Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení advokátem. To neplatí má-li stěžovatel sám, nebo jeho zástupce vysokoškolské právnícké vzdělání.

V Ostravě dne 10. prosince 2015

**JUDr. Petr Indráček
samosoudce**